

לא השמעתי את קולי/ מרטין נימלר

תחילה הם באו ולקחו את הקומוניסטים-

ולא השמעתי את קולי,

מפני שלא הייתי קומוניסט ;

ואז הם באו ולקחו את הסוציאליסטים-

ולא השמעתי את קולי,

מפני שלא הייתי סוציאליסט ;

ואז הם באו ולקחו את חברי האיגוד המקצועי-

ולא השמעתי את קולי,

מפני שלא הייתי חבר האיגוד המקצועי ;

ואז הם באו ולקחו את היהודים-

ולא השמעתי את קולי,

מפני שלא הייתי יהודי ;

ואז הם באו ולקחו אותי-

וכבר לא נותר אדם,

לדבר בעדי.

נספח ב'

בוכנוולד – המנהרה האפלה וניצוצות האור ירדנו מהקרון במהירות והגענו לשער הברזל של המחנה, שעליו התנוססו המילים הגרמניות: "כל אדם לגורלו".

המשפט הזה נחרט עמוק בראשי והוא אינו מניח לי גם היום.

ומוסיף הרב לאו: הכוח המוסרי המנחה את מדינת ישראל, תמציתו בפסוק " כל ישראל ערבים זה לזה" שהוא היפוכו המוחלט של "כל אדם לגורלו" הממצה את הוויית בוכנוולד.

"אל תשלח ידך אל הנער" עמוד 45, הרב ישראל מאיר לאו